

ТЕМА

Освітній омбудсмен

Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич визначилася з кандидатурою на посаду освітнього омбудсмена — ним стане Сергій Горбачов, директор спеціалізованої школи № 148 Києва. Визначальним фактором під час прийняття рішення стало знання системи освіти на різних, зокрема управлінських, щаблях, а також розуміння цінностей та суті розпочатих освітніх реформ.

«Закон передбачає, що міністр може призначити будь-яку людину, яка відповідає критеріям, на цю посаду, — коментує своє рішення Лілія Гриневич. — Але ця посада настільки важлива для суспільства, що ми вирішили провести публічний відбір на засадах конкурсу».

Вона зазначила, що всі три кандидати, яких рекомендувала спеціально створена комісія при МОН, є фаховими людьми та мають свої переваги. Зокрема, Ірина Яковець — професійний юрист з досвідом роботи зі складними підлітками в межах системи пробації, а Олеся Вашук має досвід правозахисної діяльності. Тож головним фактором під час прийняття рішення стало знання системи освіти, а також розуміння цінностей та суті реформ. Сергій Горбачов єдиний із кандидатів має сформоване розуміння того, що таке педагогіка партнерства. «А ця посада має стати осередком довіри та цивілізованого розв'язання конфліктів», — пояснила Лілія Гриневич.

Кандидат також показав себе як успішний менеджер, про нього високої думки громадські та міжнародні організації, залучені до впровадження реформи. Він має досвід успішної співпраці з Державною службою якості освіти, що повинна буде працювати в партнерстві з освітнім омбудсменом.

Після офіційного призначення омбудсмен має запустити роботу нового органу.

Інститут освітнього омбудсмена створюється для захисту прав здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників. До посади виписано чіткі вимоги. Омбудсмен не може поєднувати свою роботу з іншою діяльністю, окрім творчої та викладацької, має бути громадянином України, що проживає на території держави не менше 5 років, мати вищу освіту та відповідний досвід роботи, а також вільно володіти державною мовою.

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

3 стор. Липень: час вибору і випробувань

Оксфорд — у Харкові

4 стор. Якої погоди нам чекати?

Справжня астрономія робиться в Україні!

Головна астрономічна обсерваторія НАН України відзначила своє 75-річчя

«Вікно» у Всесвіт

Фото пресслужби НАНУ

Людей завжди манить висота, зоряне небо, планети, Чумацький Шлях... Особливо, якщо їх можна «наблизити», заглянувши у телескоп, почути розповіді людей, для яких щоденне «спілкування з зорями» і вивчення їх стало професією. ... Можливо, тому кожного року на дні відкритих дверей в Головній астрономічній обсерваторії в Голосіїві приїжджають з усіх усюд — і старші люди, які виростили на романтичних рядках про те, як «на заплених стежках далеких планет залишаться наші сліди» і зовсім юні, які легко оперують поняттями лазерів, кварків, гравітаційні хвилі тощо...

Нинішнього року привід для відвідання Головної астрономічної обсерваторії НАН України був більш ніж поважний: 75 років від часу заснування. За ці роки ГАО стала провідним українським та міжнародним центром астрономічних досліджень, добре відомим у світі своїми дослідженнями з фізики планет та Сонця, побудови глобальних систем відліку, дослідженнями окремих галактик і Всесвіту в цілому.

Тож зустрічаючи ювілей, співробітники обсерваторії запрограмували чимало заходів, які могли відвідати і просто екскурсанти, і численні гості, партнери. Колеги-науковці раді були продемонструвати свої досягнення, почути оцінки, обговорити перспективи. Святкові події охопили аж три дні.

У перший — День відкритих дверей — відбувалися екскурсії в Музей історії Головної астрономічної обсерваторії, відвідування відділів і лабораторій, проведенням астрономічних спостережень, майстер-класу «Як спостерігати Сонце в телескоп і зберегти зір?». А ще можна було прослухати лекцію про історію і сучасність, про віхи на шляху дослідження людством зоряного неба. І про символічний збіг у часі двох історичних подій липня — 75-ої річниці ГАО НАН України та 50-ої річниці висадки землян на Місяць. У програмі були також «кіно на галавіні», показ відеофільмів, присвячених історії ГАО НАН України.

Другий день святкування був суто науковий: на Міжнародну конференцію «Астрономія в Україні: від археоастрономії до астрофізики високих енергій» прибули учасники і доповідачі зі споріднених установ столиці, регіонів України, інших країн. Пленарні та секційні засідання. Культурні та спортивні заходи, товариські зустрічі, наради та дискусії в наукових підрозділах ГАО НАН України.

На третій день — завершення наукового форуму і спільне засідання Вченої ради Головної астрономічної обсерваторії та бюро Відділення фізики і астрономії НАН України, присвячене 75-річчю Обсерваторії.

Історія як коріння, що проростає в сьогоднішній день могутньою кроною

Офіційною датою створення Головної астрономічної обсерваторії НАН України вважають 17 липня 1944 року. Насправді ідея щодо організації академічної обсерваторії виникла поруч зі створенням Української академії наук. Її засновник і перший президент Володимир Вернадський ще тоді, на початку минулого століття, привертая увагу до того, що університетських обсерваторій в Україні кілька, академічної ж немає зовсім. Відповідальним за організацію астрономічної обсерваторії в Академії став обраний 1919 року перший академік-астроном Олександр Якович Орлов. Він почав зі створення Астрономо-геодезичного обчислювального бюро. Однак у буремні двадцяті, коли одна за одною відбувалися зміни влади і трансформації в наукових колективах, бюро було ліквідовано, Олександра Орлова під час ухвалення цього рішення не було і думки його про це ніхто не запитував. Свій рішучий протест він висловив у тому, що 29 липня 1921 року написав керівництву УАН офіційну заяву, в якій відмовився від членства в Академії, мотивуючи, що «такі дії не в'яжуться з моїм високим уявленням про авторитет Української академії наук».

І тільки 1938 року Олександр Орлов, який, за час, що минув, створив Полтавську гравіметричну обсерваторію АН УРСР, здійснив гравіметричні зйомки території України і на той момент очолював Одеську обсерваторію, знову звернувся до Президії АН УРСР з пропозицією створити при Академії наук УРСР «першокласну астрономічну обсерваторію... Президія АН УРСР підтримала пропозицію О.Я. Орлова. Однак в Європі уже збиралися темні хмари Другої світової війни, потім вона прийшла й на нашу землю...

Тож до питання про обсерваторію повернулися лише наприкінці 1943-го, після визволення Києва. Постановою РНК УРСР № 810 від 17 липня 1944 року під Києвом, у Голосіївському лісі, було створено Головну астрономічну обсерваторію Академії наук УРСР. Її першим керівником став повторно обраний академіком Олександр Орлов.

Закінчення на 2 стор. ►

Справжня астрономія робиться в Україні!

▼ *Закінчення. Початок на 1 стор.*

Директору Головної астрономічної обсерваторії академіку Ярославу Яцківу у ці дні не раз доводилося озвучувати сторінки історії — і під час наукових засідань, і в розмовах з відвідувачами. «Сьогодні в мене особливе відчуття пам'яті, вдячності тим поколінням, як створювали славу ГАО, — сказав він на спільному засіданні вченої ради ГАО та бюро Відділення фізики і астрономії НАН України. — Спочатку були ентузіасти, такі як Орлов, за ідею готові були на все. Спитаємо себе: чи маємо нині приклади такої самовідданості?»

Діяльність Обсерваторії пов'язана з багатьма видатними ученими. Саме їх у ці дні найчастіше згадують ювіляри. Насамперед тих, хто починав. Олександра Орлова, який заклав високу планку наукових досліджень, як учений зробив вагомий вклад у вивчення припливних коливань сили тяжіння, руху полюсів Землі. Нові методи визначення координат полюса Землі за даними широтних спостережень — «метод Орлова» та «система Орлова». Серед новачків, хто відвідував астрономічний гурток, створений Орловим при Одеській обсерваторії, були автор космологічної теорії гарячого Всесвіту Георгій Гамов, творець ракетної космічної техніки Валентин Глушко, майбутній дослідник змінних зірок — Володимир Цесевич.

«Унікальна особистість — Володимир Цесевич з Одеси, — продовжує Ярослав Яцків, — який започаткував вивчення змінних зір. Авенір Яковкін — представник казанської школи, запровадив дослідження фігури вібрації Місяця. Це 50-і роки, ще далеко до висадки людини на Місяць, а Яковкін уже створив ефемериди для спостереження майбутнього астронавта з поверхні Місяця». «Академік Євген Федоров прийшов у ГАО, маючи високий авторитет у своїй галузі. Добре знаючи теоретичну механіку, він вперше у світі створив теорію нутації пружної моделі Землі. Іван Коваль — представник харківської школи, засновник напрямку планетології: планетна астрономія була народжена тут — нашими працівниками. Цей напрям сильно розвинув фізику тіл Сонячної системи».

Серед наступних поколінь учених ГАО також чимало легендарних особистостей, які виростили на прикладах і під керівництвом наставників. Продовжуючи тему історії та сучасності, завідувач відділу позагалактичної астрономії та астроінформатики ГАО НАН України Ірина Вавилова у доповіді, підготовленій разом з іншими колегами, проаналізувала напрями досліджень через формування та розвиток наукових шкіл. Наукові школи як творчий, неформальний колектив учених, який здатний продукувати і впроваджувати нові напрями досліджень, висувати лідера, котрий здатний об'єднати, спрямувати, навчити, забезпечити спадкоємність, — надзвичайно продуктивні для розвитку науки, насамперед, у так званих точках росту. І це яскраво підтверджує досвід ГАО.

У Києві, і загалом в Україні, впродовж десятиліть були створені наукові астрономічні школи

Орлова і Федорова з астрогеодинаміки, Барабашова — з планетології, Всехсвятського — з фізики комет та фізики навколоземного космосу, Цесевича — з досліджень змінних зір, Брауде — з декаметрової радіоастрономії, Гуртовенка — з фізики Сонця, Кримська астрофізична школа Шайна і Пікельнера... І це ще не повний перелік. У них — різна історія, різна «наукова наповненість» і протяжність, деякі активно продовжують працювати нині, інші — не настільки активні. У роботі наукових шкіл, як зазначила доповідач, проявився «динамізм, який прирваний організації науки західного стилю, та збільшення простору для висунування альтернативних методів вирішення проблеми та критичного сприйняття дослідниками думки лідера»...

Учнем наукової школи Орлова-Федорова є і нинішній керівник ГАО академік НАН України Ярослав Яцків, в чиему науковому дослідницькому активі великий цикл досліджень з вивчення вільного та вимушеного рухів полюсів Землі, нові статистичні методи для аналізу каталогів положень зір та створення зведених каталогів, нові методи і засоби спостережень в космічній геодезії і геодинаміці, формування міжнародних спостережних мереж та використання їх результатів у діяльності Міжнародної служби обертання Землі (МСОЗ).

Космічна геодинаміка — найпотужніша наукова школа з астрономічних і космічних досліджень в Україні, зазначила Ірина Вавилова. Вона має міжнародне визнання і затребуваність у виконанні космічних досліджень, робить великий фінансовий внесок до бюджету Обсерваторії. В її успішності — і її проблеми: відкриті двері у світ, тісна співпраця з міжнародними організаціями призводить до того, що 75% молодих представників наукової школи опиняються за кордоном. Потребує оновлення база забезпечення спостережень. А єдиний докір, який закинула доповідач керівнику ГАО, — що не залишив він на чолі наукової школи лідера масштабу Орлова та Федорова.

Чи важлива наукова школа в сучасних умовах? Практика ГАО показує, що так. Адже за словами Вавилової, «спочатку люди, а потім технології, бо тільки особистості можуть їх створити». Чи створено умови для їхнього розвитку? На жаль. Зокрема, необхідна програма оновлення інфраструктури наукових досліджень і закупівлі наукового обладнання, фінансова підтримка входження до міжнародних організацій, що дає право використовувати новітні науково-технологічні комплекси на паритетних засадах.

Від археоастрономії до астрофізики високих енергій

Пленарне засідання Міжнародної конференції «Астрономія в Україні: від археоастрономії до астрофізики високих енергій» розпочалося темами, присвяченими історії розвитку астрономії і астрофізики в Україні. Про це — доповіді Сергія Андрієвського «Зоряна і галактична астрономія в Одесі», Олега Ульянова «П'ятдесят років дослідження пульсарів в Україні. Від Харкова до Золочева», Лілії Казанцевої «Фотографічна

астрономія в Київському університеті понад 100 років: від встановлення першого астрографа до опрацювання оцифрованих знімків», Алли Корсунь «Всупереч лихоліттям історії. Особистості, які перемагають», та інші.

Проблемам та масштабам сьогоdnішньої науки було присвячено доповіді Сергія Осипова про 11-річний цикл сонячної активності; Жанни Длугач та групи колег про чисельне моделювання електромагнітного розсіяння дискретним випадковим середовищем, Романа Костика про можливий механізм світіння сонячних факелів: спостереження та моделювання, Всеволода Лозицького про магнітні поля і термодинамічні параметри в галузі сейсмічного джерела потужного протонного сонячного спалаху.

Секційні засідання дали змогу поглибити та локалізувати тематику, над якою працюють учені, адже тут зібралися колеги, які в тонкощах знають предмет і можуть не тільки оцінити роботу, а й подати зауваження та пропозиції, що здатні наштовхнути фахівців на нові ідеї та пошуки рішень. На конференції працювали секції «Навколоземної астрономії та фізики Сонця»; «Фізики зір і галактик», «Перспективи розвитку астрономічних досліджень». Було підготовлено чимало стендових доповідей. Серед промовців — не тільки ювіляри, а й чимало співробітників регіональних астрономічних обсерваторій: Харкова, Львова, Одеси, Миколаєва, інших міст. І, звичайно, зарубіжні гості і партнери зі США, Польщі, Греції, Франції, інших країн.

Достатньо назвати бодай деякі з тем, щоб зрозуміти, наскільки всебічно, з космічним масштабом і науковою доскіпливістю розгорталися астрофізичні теми. Наприклад, питання негравітаційного ефекту; походження Троянців та комет сімейства Юпітера; зміну полярності магнітного поля Сонця у 21–24 циклах активності; зовнішнє порівняння орбітальних положень низькоорбітальних супутників, отриманих доплерівською станцією НДІ «МАО»; моніторинг сонячного вітру шляхом спостережень міжпланетних мерехтінгів космічних радіоджерел; високоенергетичні явища та активні процеси в релятивістських астрофізичних об'єктах; перспективи сонячних спостережень на дуже низьких частотах на зворотному боці Місяця; результати спостережень астероїдів, що зближуються з Землею... Перелік можна продовжити.

Реальність: бути постійно в пошуку

Спільне засідання Вченої ради Головної астрономічної обсерваторії НАН України та бюро Відділення фізики і астрономії НАН України, присвячене ювілею ГАО, відкрив академік-секретар відділення Вадим Локтев. Він зачитав привітання від установ відділення. «Вітчизняна за складом, ГАО стала установою світового рівня, — йдеться у ньому, — напрями досліджень відповідають найпередовішим і найбільш актуальним у світі». А деякі з напрямів саме й визначають світовий рівень досліджень. Серед них — позагалактична астрономія і відкриття молодих галактик, фізика Сонця, останнім часом активно розви-

Академік ЯЦКІВ радий всім на ювілеї

вається такий модерний напрям, як побудова моделей, за якими можна передбачати і розрахувати наслідки космічних явищ.

Академік Локтев високо оцінив «астрономічний масштаб особистості Ярослава Яцківа», «блискуче керівництво і особисті якості директора ГАО, вплив якого відчувається далеко за межами академії». Його активна громадянська позиція, креативність пропозицій сприяють розв'язанню проблем, що йде на користь і колективу, і Україні. «Справжня астрономія робиться в Україні!» — підсумував керівник Відділення.

Про те, досягненнями яких успіхів і з подоланням яких труднощів зустріла Обсерваторія свої 75, говорив і академік Яцків, і співробітники ГАО.

В ювілейній презентації керівника ГАО добре видно, як змінювалися часи і проблеми останніх десятиліть.

«Ми гордимось славою голосіївських шістдесятників, які створили ГАО, самовіддано працювали денно іночно, тут жили, не мали таких зручностей, як сьогодні», — каже академік Яцків. Він пригадає, як крок за кроком розвивалася Обсерваторія, споруджувалися нові корпуси, з'являлися павільйони нових телескопів, конструкторське бюро. «Спалах активності», каже він, був у 70-і роки, тоді в ГАО працювало до 300 співробітників.

У 90-і постало найскладніше завдання — зберегти колектив. У наступні п'ять років задля цього відбувалося розширення тематики, пошук співпраці з міжнародними структурами. Ще одна «п'ятирічка» — шабель угору: курс на стабілізацію, зміна структури, розширення співпраці. Ще один шабель — курс на оновлення, далі — на ефективність і знову на оновлення, водночас — збереження пріоритетних напрямів досліджень, міжнародна науково-навчальна кооперація...

Нині, на жаль, співробітників майже втричі менше, ніж у 70-х, і науковців — дев'ять сотень. «Половина з них працює на півставки, і я прошу вибачення в колективу, що нічого тут не можу змінити, — каже Яцків. — Іншу частину грошей треба заробляти контрактами, замовленнями з підприємствами, космічною агенцією. Це створює певні проблеми. Але така реальність. Треба постійно бути в пошуку. У мене є певні пропозиції з цього приводу, які нині обговорюються в колективі».

Про ставлення до науки: «Я сказав би сьогоднішньому керівництву: якщо ви кажете, що наука почекає, закінчимо війну, то 1944-й рік був значно гірший, але розуміння науки було таке, що рішення про ство-

рення ГАО було ухвалено».

Про науковців ГАО: «Незважаючи ні на що, вони активно працюють, ми маємо по 4 публікації в рік на кожного науковця, і 2 з них в журналах із імпаکت-фактором. Який ще інститут може помагатися з такими показниками? Я не за кількість. Я про те, що ми широко інтегровані в світ».

Академік Локтев на правах головуючого на зібранні, додав, що ГАО відрізняється від інших тим, що саме тут найбільше цитування на одну публікацію, і за цим показником учені Обсерваторії з великим відривом ведуть перед і серед наукових інститутів відділення і загалом Академії. «Це гарний показник, що свідчить про якість роботи». Недаремно торік ГАО здобула відзнаку Web of Science Award 2018 у номінації «Лідер науки України: найкраща публікаційна стратегія».

Про майбутнє: «Перш за все нам би стати членом Європейської південної обсерваторії (European Southern Observatory), куди входять 15 європейських країн і Бразилія. Можливості її надзвичайно великі. Але...це вимагає великого фінансового внеску. Ми вже є членом європейського журналу «Astronomy and Astrophysics», тепер наші працівники можуть безкоштовно публікуватися в ньому. Думок багато. Думаємо, як далі буде з нашою високогірною спостережною базою (ВСБ) на піку Терскола на південному «плечі» Ельбрусу? Вона діє, ми чули доповідь про це на конференції, але все менше і менше людей туди їдуть. І це зрозуміло. Фактично ми втрачаємо Терскол. Яка взагалі буде доля спостережних станцій, які ми створювали? Як буде з Кримом? І водночас ми маємо нові плани — неподалік Одеси хочемо створити нашу оптичну спостережну базу. Вивчаємо астроклімат і на горі Драгобрат на Прикарпатті, є й інші адреси. І звичайно, великі плани з космічних досліджень».

Нині ГАО координує та виконує низку міжнародних науково-дослідних проєктів, спрямованих на розвиток глобальної навігаційної супутникової системи, космічної геодинаміки, фізики Сонця, зоряної, галактичної та позагалактичної астрофізики, бере активну участь у виконанні Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми.

Знання людини про Всесвіт змінюються ледь не щодня. Можна тільки уявити, як сильно вони змінилися за 75 років. І вже абсолютно неможливо уявити, як вони зміняться — навіть не за наступні 75, а всього за десять років! Голосіївська Головна астрономічна обсерваторія НАН України робить для цього надзвичайно багато.

НА ЧАСІ

Липень: час вибору і випробувань

Основні події вступної кампанії в останні роки впевнено перемістилися в Zenit літа — липень. Саме в цьому місяці зосереджено активну фазу вступної кампанії: спочатку з 1 липня почалася реєстрація електронних кабінетів вступників. З 10 липня — стартував прийом заяв і документів. У цей же час відбувалися творчі конкурси. До речі, більшість вступників подавали заяви в електронній формі. Всього ж електронних заяв зареєстровано майже 920 тисяч, а також створено 166,5 тис електронних кабінетів.

Для вступників на основі сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання та творчих конкурсів подача заяв завершилася 22 липня.

Нинішнього року, як і торік, застосовуються 3 коригувальні коефіцієнти: сільський, регіональний та галузевий. Перелік шкіл, учні яких мають право на сільський коефіцієнт, завантажено в ЄДЕБО. Тож в електронних кабінетах випускників автоматично з'являється повідомлення про можливість застосування СК. Цього року не має значення, скільки часу вступник зареєстрований у селі. Однак СК не застосовується для вступників, які закінчили школу або зареєстровані на території селищ.

Регіональний коефіцієнт (РК) нараховується тим вступникам, які обирають вищі не в столиці. Для 11 областей: Донецької, Житомирської, Кіровоградської, Луганської, Миколаївської, Рівненської, Сумської, Херсонської, Хмельницької, Чернігівської, Черкаської коефіцієнт дорівнює 1,04. В усіх інших випадках — 1,02.

Галузевий коефіцієнт 1,02 діє й на ті спеціальності, яким надається особлива державна підтримка. Причому ГК застосовується тільки для заяв із першою та другою пріоритетністю.

Обидва коефіцієнти — регіональний та галузевий — нараховуються вступникам автоматично.

Уперше нинішнього року спра-

цює механізм першочергового зарахування вступників до медичних та педагогічних вишів, якщо вони готові після закінчення навчання працювати в сільській місцевості не менш як 3 роки, і про це буде підписано відповідний документ. Для таких вступників передбачена квота, якщо ж місць на всіх бажаючих не вистачить, буде задіяно механізм першочергового коефіцієнта, і бали вступника домножуватимуться на 1,05.

Нинішнього року 4 категорії вступників отримали додаткові бали до свого конкурсного: по 200 балів з двох предметів на вибір могли зарахувати собі члени збірних України, які брали участь у міжнародних олімпіадах, учасники Паралімпійських, Дефлімпійських та Олімпійських ігор. Додатково 10 балів до конкурсного балу отримали призери IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових предметів та переможці III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту МАН у рік вступу. Від 1 до 20 балів мали право отримати учасники Всеукраїнської олімпіади ЗВО для профорієнтації вступників з одного відповідного предмета. Бали нараховує приймальна комісія вишу.

Весь липень аж до 9 серпня продовжує працювати «гаряча лінія» МОН, куди можна звернутися з будь-яким запитанням щодо вступу.

Після 22 липня настав час швидких дій. Насамперед усім вступникам необхідно перевірити статус своїх заяв у персональному кабінеті. У конкурсному відборі, як пояснили на «гарячій лінії», братимуть участі заяви, статус яких є відповідним.

Тобто: «Допущено до конкурсу» — для заяв, що подані на бюджет, а в разі не отримання рекомендації, також на контракт; «Допущено до конкурсу (навчання за кошти фізичних і юридичних осіб)» — для заяв виключно на контракт. Якщо до кінця 23 липня

заява вступника не одержала того чи іншого статусу, необхідно негайно звертатися до приймальної комісії вишу.

26 липня вступники дізнаються, чи отримали місце державного або регіонального замовлення. Навпроти тієї заяви, за якою буде рекомендація на бюджет, статус зміниться на «Рекомендовано до зарахування». Далі такі вступники повинні до 18-ї години 31 липня особисто принести оригінали документів до вишу. А саме: копію документа, що посвідчує особу; оригінал документа про освіту та додаток до нього; копію військово-облікового документа (крім випадків, передбачених законодавством); сертифікати ЗНО; 4 кольорові фото 3X4; інші документи, що передбачені Правилами прийому конкретного закладу. Зарахування триватиме до 12-ї години 1 серпня.

Кожний вступник може отримати лише одну рекомендацію на бюджет. Якщо ж він відмовляється від рекомендації або не виконає вимоги, бюджетне місце перейде комусь другому.

Якщо ж рекомендації на бюджет не одержано, статус напроти всіх заяв залишиться: «Допущено до конкурсу». Такі заяви автоматично беруть участь у конкурсі на контракт.

Якщо ж отримано рекомендацію для зарахування на контракт, напроти такої заяви статус її зміниться на: «Рекомендовано до зарахування (навчання за кошти фізичних і юридичних осіб)». Цей статус може з'явитися також напроти інших заяв — вступник має можливість самостійно визначати, яку саме пропозицію обрати. Для вступу також треба буде подати пакет документів до вишу, кінцеву дату прийому визначає сам заклад вищої освіти. Зарахування на контракт може тривати до 30 вересня.

І хай до кожного прийде той успіх, якого він прагне!

ПАРТНЕРСТВО

Академія наук вищої школи та МОН співпрацюватимуть у сфері науки

Перший заступник Міністра освіти і науки України Павло Хобзей та Президент Академії наук вищої школи України Олександр Наконечний підписали Меморандум про співпрацю в сфері науки між МОН і заснованою в 1992 році авторитетною громадською Академією наук вищої школи України, яка сьогодні об'єднує понад 400 провідних професорів, докторів наук, які представляють усі галузі знань і працюють в усіх без винятку головних університетських центрах держави.

У Меморандумі, зокрема, зазначено:

«МОН залучатиме членів Академії до роботи в експертних комісіях, робочих групах, інших експертно-дорадчих органах з питань формування та реалізації державної політики в сфері науки, інновацій та трансферу технологій, а Академія сприятиме наданню фахових, науково обґрунтованих висновків, консультацій та відстоюватиме інтереси всієї наукової спільноти і національні інтереси України.

У процесі виконання Меморандуму сторони будуватимуть свої взаємовідносини на засадах партнерства та створення режиму максимального сприяння та за-

безпечення відкритості та прозорості своїй діяльності».

Цей Меморандум набирає чинності з моменту його підписання і залишається чинним протягом п'яти років та його дія автоматично продовжується на наступні п'ятирічні періоди, якщо жодна зі сторін не повідомить іншу сторону про свій намір припинити дію цього Меморандуму.

В Україні зростає увага до університетської науки. Вищі навчальні заклади, пройшовши державну атестацію наукових напрямів вишів, мають змогу вперше отримати кошти на базове фінансування науки.

На нинішній рік держава передбачила на базове фінансування науки в університетах 100 млн гривень. Атестацію проходитимуть наукові напрями: загалом їх передбачено 7. Було розроблено спеціальну методичку, яка враховує широкий спектр показників наукової діяльності закладу за останні 5 років. Зокрема, оцінюватиметься новизна та практична цінність наукових результатів, інтегрованість у світовий освітньо-науковий простір, перспективи розвитку. Кошти зможуть отримати ті вищі, які отримають найвищу оцінку і потраплять до категорії А.

Олександр НАКОНЕЧНИЙ та Павло ХОБЗЕЙ

Фото: пресслужба МОН

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Оксфорд — у Харкові

У Харкові в Інституті сцинтиляційних матеріалів (ІСМА) НАН України, в якому науковці проводять дослідження світового рівня, незабаром навчатимуть студентів.

В Україні почне діяти європейська модель підготовки магістрів. Пілотний проект створено на базі Київського академічного університету. Участь у ньому братимуть і харків'яни.

Вперше за межами Києва сучасних фахівців у галузі матеріалознавства готуватимуть в ІСМА НАН України. Нова модель передбачає, що крім вивчення спеціальних курсів з базових напрямів, у магістратурі майбутні фахівці активно братимуть участь у сучасних наукових розробках, які мають прикладне значення.

Новизна цієї моделі полягає в тому, що над розробкою нових матеріалів професори працюватимуть разом зі студентами в одному науковому колективі. А спільно із закордонними науковцями — у найпрестижніших університетах Європи, магістри навчатимуться за новою євро-

пейською моделлю, програму якої наразі розробляють вчені та доктори наук. І не лише в Україні. Майбутні випускники у подальшому матимуть можливість отримати дипломи не лише Київського академічного університету, але й дипломи закордонних університетів, з якими зараз ведуться перемовини.

Таким чином формується раціональне поєднання лекційних курсів, практичних і лабораторних занять з науковою роботою над сучасними проектами під керівництвом провідних вчених ІСМА НАН України. Всі заняття проводитимуть на базі сучасних досліджень та наукових результатів. А лабораторні заняття — це практична робота на діючому обладнанні, на якому виробляється сучасна продукція, що має попит за кордоном. Тобто практична частина навчання буде сформована таким чином, що студент братиме участь у реальних проектах, які розв'язуватимуть окремі науково-технічні завдання. Водночас формуватиметься базова частина фун-

даментальної підготовки, по закінченню якої випускатимуть магістра, здатного на сучасному рівні працювати як на виробництві, так і в науці. Або продовжити навчання в аспірантурі.

Саме так навчають майбутніх фахівців у найвідоміших університетах світу — Гарварді, Оксфорді, Массачусетському технологічному університеті і багатьох інших.

У листопаді минулого року розпорядженням Президії Академії наук за Київським академічним університетом закріплено дев'ять кафедр, що діють на базі різних інститутів НАН України. Кафедра матеріалознавства формується зараз у Харкові на базі Інституту сцинтиляційних матеріалів НАН України.

Два університети — Ганноверський університет імені Лейбніца та університет Вюрцбурга, що у Баварії, в якому працювали та виросли 14 Нобелівських лауреатів, запропонували спільну підготовку магістрів, аспірантів та

наукові дослідження. Випускники мають отримати два дипломи — український і європейський.

Відбір відбуватиметься на базі бакалаврату університетів, яких у Харкові близько 30. Також буде укладено договори з університетами інших міст. Щорічний набір заплановано в межах 20 — 25 осіб. Навчання для магістрів безкоштовне — за рахунок держави.

Матеріалознавство не випадково стало основою нової спеціальності. Структури, сплави, композити та нові матеріали, яким властиві наперед задані функції, — основа сучасного виробництва. Тож завдання матеріалознавців, яких буде готувати нова установа, — створювати такі сучасні технології, що дозволять підвищити надійність матеріалів, суттєво розширити їхні функціональні можливості та практичне застосування. Ці технології відкриватимуть нові можливості для життя і діяльності людства.

За інформацією пресслужби НАНУ та інформаційного інтернет-ресурсу «Харківський вимір»

ОСВІТА

Затверджено 100 стандартів вищої освіти

Затверджено 100 сучасних стандартів вищої освіти: 73 — бакалавра та 27 — магістра. У них прописано очікувані результати студента для успішного завершення навчання.

Нові стандарти розроблялися з весни 2016 року із залученням понад 800 фахівців з вишів, наукових установ та представників роботодавців. Вони не називають конкретні курси, які має прослухати студент, їхні обсяги чи форми контролю. В них закладено лише результати, якого студент має досягти після закінчення навчання. Як дійти до цього результату — справа вишу та студента.

Завдяки цьому система стає гнучкою, допомагає побудувати роботу так, щоб це враховувало сильні сторони та потреби студента. Для університетів — це спосіб досягти більшої автономії, запропонувати більше різнопланових програм.

Загалом нині розроблено 266 стандартів освітніх ступенів бакалавра, магістра та доктора філософії.

В об'єктиві останньої сторінки

Літо прийшло до храму

Дивись на цю світлинку, і розумієш: це літо — у всьому багатстві краси, розмаїття, щедрості — принесло свої дари людям і храму. Адже тільки влітку відбуваються такі чудові свята, в яких поєднується глибока народна традиція і відчуття духовного піднесення, коли люди несуть до храмів все, що вирощено на землі: трави, квіти, яблука, меди, колосся...

Прихід Літа до храму зафіксувала своїм об'єктивом **Галина ЯРОВА**, доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Коло її наукових інтересів дуже широке: це й прикладна лінгвістика, теорія та практика перекладу, інноваційні підходи до на-

вчання іноземних мов та перекладу. Галина Гурійвна — улюблений викладач кількох поколінь студентів Інституту філології КНУ, у самої є опубліковані переклади художніх творів в журналах та літературно-художніх виданнях. Ще одна любов її, яка стала глибоко особистим і науковим інтересом, — генеалогія. Вона зуміла відтворити свій родовід за кілька століть, і таким чином відкрила чимало незаниханих сторінок історії краю.

І чи не найбільш улюблене заняття після напружених буднів — узяти до рук фотокамеру і «зупинити чудові миті дійсності»! І в неї це виходить!

Якої погоди нам чекати?

Про це на пресконференції в агентстві «Укрінформ» розповіла завідувач відділу кліматичних досліджень та довгострокового прогнозу погоди Українського гідрометерологічного інституту ДСНС України та НАН України (Укргімі) доктор фізико-математичних наук, професор **Вазіра Мартазінова**.

Дивне літо спостерігаємо ми нинішнього року. Невчасно почалася спека, в зеніті літа раптом холодно й дощі, у серпні, кажуть, взагалі почнеться осінь... А як насправді? І що чекати далі? Колись герой одного класичного дитячого твору побажав, «щоб все було, як раніше»: літо — літом, зима — зимою, а підсніжники — ранньої весни... Але, на жаль, навіть незброєним оком видно, що так як раніше, часто уже не буває.

«Глобальне потепління є — незалежно від того, вірять у нього чи ні, — сказала Вазіра Мартазінова. — Кожна країна світу, в тому числі й Україна, відчуває на собі його вплив. І абсолютно всі на нашій планеті зазнають нових, екстремальних погодних умов, частота яких постійно зростає і супроводжується дедалі більшою кількістю стихійних лих».

І все ж, «за середніми бага-

торичними даними, літо — як у Києві, так і майже на всій території України — починається з 1 червня, при температурі повітря 17,4°C. При цьому ж температурному значенні воно й закінчується 31 серпня».

На основі багаторічних спостережень науковці Укргімі класифікували отримані значення температури повітря й опадів для кожного місяця року. Хоча цьоголітні червневі температурні показники були суттєво вищими за середні багаторічні значення, проте динаміка температурного режиму цілком відповідала сценарію розгортання синоптичних процесів, зазначила учена.

Динаміка липня близька до червневої: перша половина місяця найчастіше (у 72% випадків) холодна й, відповідно, супроводжується рясними опадами, друга — досить тепла.

Що ж стосується серпня, то, з імовірністю близько 80%, він є сухим і спекотним: денні показники наближаються до 30°C і вище. У третій декаді місяця зазвичай — різке падіння температури, з яким, власне, й закінчується літній сезон.

Що стосується погодних умов від другої половини липня до кінця вересня, то у Києві та Київській

області, наприклад, до кінця липня зливові дощі проходять тільки зрідка. Серпень, і як на решті території нашої держави, буде переважно сухим і спекотним, дощитиме в окремі дні місяця. У вересні очікується не надто багато опадів, що не добре для висіятих у цей час озимих культур. У кінці вересня, як і деінде по Україні, можливі заморозки.

У спекотні серпневі дні погодні умови будуть практично однаковими для всієї України, тому що на неї поширюватиметься область високого тиску.

Погода ж на заході країни може часом різко відрізнятись від погоди на решті території, оскільки, наприклад, циклони, що надходять з Атлантики, через певні геологічні чинники не зміщуються далі на схід. Тож, якщо на заході України дощить, це зовсім не означає, що за кілька днів опади дістануться і східних регіонів держави.

У цілому, на українців чекає ще приблизно місяць дуже теплої погоди, майже без опадів, після чого почнеться осінній сезон. Вазіра Мартазінова зауважила, що, з огляду на різкі температурні перепади, практично зникло так зване «бабине літо» — теплий проміжок осіннього періоду, який раніше припадав на кінець вересня — жовтень.

ЗНАЙ НАШИХ!

На дві команди — дев'ять медалей

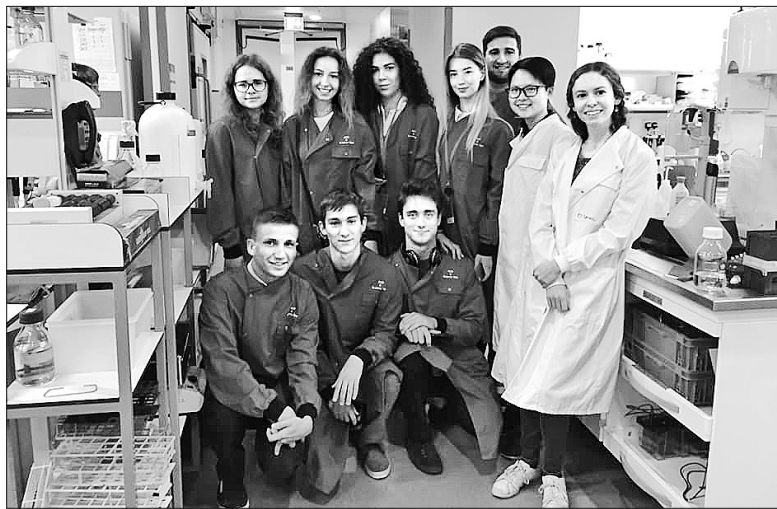
Українські школярі здобули 6 медалей на Міжнародній учнівській олімпіаді з математики і 3 медалі — на Міжнародній учнівській олімпіаді біології.

Так, до складу команди, яка представляла Україну на олімпіаді з математики, увійшло 6 учнів. «Золото» приніс команді Федір Юдін, учень 10-го класу ліцею № 208 (м. Київ). «Срібла» у нас аж чотири. Їх одержали: Олександр Войтович, учень 11-го класу Харківського фізико-математичного ліцею № 27; Вадим Коваль, учень 11-го класу Українського фізико-математичного ліцею КНУ ім. Тараса Шевченка (м. Київ); Володимир Фединяк, учень 11-го класу Львівського фізико-математичного ліцею-інтернату при ЛНУ ім. Івана Франка та Марко Хасін, учень 10-го класу Русанівського ліцею (м. Київ).

«Бронза» дісталася Олесю Голембовському, учню 11-го класу Ужгородської загальноосвітньої спеціалізованої школи-інтернату з поглибленим вивченням окремих предметів.

Змагання відбувалися у м. Бат (Велика Британія). Свої знання демонстрували 643 учасники зі 116 країн світу.

На олімпіаді з біології у складі української команди було 4 школярі. Срібні медалі тут здобули Методій Голлендер, учень 11-го класу Києво-Печерського

МАНівці у Лондоні

ліцею № 171 «Лідер» (м. Київ) та Богдана Гур'єва, учениця 11-го класу столичного Технічного ліцею.

Іванна Остапчук, учениця 10-го класу Київської гімназії № 287 одержала бронзову медаль.

Загалом участь в цій олімпіаді взяли 300 школярів із 78 країн світу. Змагання відбулося у м. Сегед (Угорщина).

Українські школярі в гостях у Нобелівського лауреата

Учні Малої академії наук України ознайомилися з найсучаснішою біотехнологічною лабораторією, розташованою в Лондоні.

«Впродовж чотирьох днів навчання в Науково-практичній

школі з хімії та біології на базі Francis Crick Institute українські школярі провели цікаві експерименти та взяли участь у науковому квесті», — розповів керівник міжнародного відділу МАН Євген Кудрявець.

Українських дітей запросив Нобелівський лауреат в галузі фізіології та медицини, директор Francis Crick Institute сер Пол Нерс. Учений торік відвідав Україну в рамках партнерського проекту Малої академії наук «Лекції майбутнього».

У Francis Crick Institute діагностують і лікують онкозахворювання, а також інфекційні, хвороби серця та судин.

Учні МАН відвідали також Британський музей, Національну галерею і навіть завітали до офісу Google.

Триває передплата на 2019 рік на газету «Світ»

Передплатний індекс

в усіх відділеннях зв'язку

40744

Вартість передплати

на три місяці — 33 грн. 96 коп.

на місяць — 11 грн. 32 коп.

Відкрийте свій

Голова Наглядової ради —

академік НАН України Борис ПАТОН

Індекс газети «Світ» — 40744

Реєстраційне свідоцтво KB №2497 від 4 квітня 1997 р.

світ

Адреса редакції:

01601, МСП, Київ-601, бульв. Т. Шевченка, 16.

Телефон/ факс 287-82-47

E-mail: svit@mon.gov.ua www1.nas.gov.ua/svit

Відповідальність за достовірність інформації та реклами несуть автори та рекламодавці

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій

Зам. 14

Газету віддруковано у ПП «Фірма «Гранмна»